

OPENBAAR MINISTERIE

College van procureurs-generaal
Voorzitter

Postbus 20305, 2500 EH Den Haag

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Wetgeving

Postbus 20301
2500 EH 'S-GRAVENHAGE

Prins Clauslaan 16
2595 AJ Den Haag
T +31 88 699 11 00
www.om.nl

Datum 25 februari 2025
Onderdeel Afdeling Kwaliteitontwikkeling, advisering en toetsing
Ons kenmerk [REDACTED]
Uw kenmerk [REDACTED]
Onderwerp Advies inzake Verlengingswet Innovatiewet
Strafvordering

Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden.

Geachte mevrouw [REDACTED]

Bij brief van 31 januari 2025 heeft u namens de minister van Justitie en Veiligheid het College van procureurs-generaal verzocht te adviseren over het conceptwetsvoorstel tot verlenging en wijziging van Titel X van het Vierde Boek van het Wetboek van Strafvordering (Verlengingswet Innovatiewet Strafvordering). Het betreft een wetsvoorstel met een tijdelijke werking dat onderdeel uitmaakt van het wetgevingsproject voor het nieuwe Wetboek van Strafvordering. Het wetsvoorstel strekt ertoe de werkingsduur van de bepalingen die zijn ingevoerd bij de Innovatiewet Strafvordering, welke op 1 oktober 2022 in werking is getreden [REDACTED] grotendeels te verlengen tot het moment van inwerkingtreding van het nieuwe Wetboek van Strafvordering.

Het College onderschrijft de voorgestelde verlenging van de innovatiewet. De verschillende onderdelen van de innovatiewet bevatten nuttige instrumenten die een bijdrage leveren aan de kwaliteit en efficiëntie van het strafvorderlijk proces. Ook met het schrappen van enkele onderdelen wordt ingestemd. Het College ziet verder geen aanleiding om opmerkingen te maken over de regeling over het stellen van prejudiciële vragen, over het vastleggen en kennisnemen van gegevens na inbeslagneming van gegevensdragers, over het gebruik van opnamen van beeld en geluid en over de bevoegdheden van de hulpofficier van justitie. Wel wordt in dit advies ingegaan op het voorgestelde artikel 573 Sv dat ziet op mediation in strafzaken.

In onderdeel D van het wetsvoorstel wordt geregeld dat de tweede en derde zin van het tweede lid van artikel 573 Sv worden geschrapt. Hierdoor vervalt de mogelijkheid voor de rechtbank om voorwaarden te stellen bij de eindezaakverklaring. In het kader van de evaluatie van de pilot over mediation in strafzaken heeft het openbaar ministerie er op gewezen dat het toezicht op de naleving van bepaalde voorwaarden niet wettelijk is geregeld, en tot uitvoeringsproblemen zou zorgen op het vlak van de IT en de verdere verwerking van de beslissing in de strafrechtketen. In het licht hiervan waardeert het College het dan ook positief dat de wetgever de mogelijkheid van een eindezaakverklaring met voorwaarden uit de voorgestelde regeling haalt.

Vanwege het schrappen van de mogelijkheid om voorwaarden te stellen bij een eindezaakverklaring wordt ook de formulering van het vierde lid van artikel 573 Sv gewijzigd. Voorgesteld wordt dat de verdachte na een eindezaaksverklaring opnieuw in rechte kan worden betrokken 'in het geval van niet-naleving van de afspraken voor herstel die in het kader van de mediation zijn gemaakt'. Dit voorstel staat op gespannen voet met de wens van het College om een strafzaak met een eindezaaksverklaring definitief af te sluiten. Het voorstel roept daarbij een aantal vragen op, en het College verzoekt de minister deze vragen te beantwoorden.

Een eerste vraag is hoe de afspraken die in het kader van mediation tussen de verdachte en het slachtoffer worden gemaakt juridisch moeten worden geduid. Gesteld kan worden dat dit een horizontale afspraak tussen civiele partijen betreft, en dat eventuele geschillen over de nakoming van deze afspraken onderwerp van burgerlijk recht zijn en daarmee aan de civiele rechter kunnen worden voorgelegd. Indien de inzet van mediation een positieve uitkomst heeft, en ertoe leidt dat de verhouding tussen het slachtoffer en de verdachte is hersteld, dan kunnen de officier van justitie en de strafrechter besluiten dat een strafrechtelijke afdoening van het strafbare feit niet meer opportuun is. De strafrechter kan dan ingevolge artikel 573, tweede lid Sv verklaren dat de strafzaak is geëindigd, ongeacht of de eventueel gemaakte afspraken daadwerkelijk zijn of worden nageleefd. In dit verband rijst de vraag of de wettelijke opdracht van artikel 571, tweede volzin Sv zo moet worden begrepen dat de 'afspraken voor herstel' die tussen de partijen zijn gemaakt onderdeel gaan uitmaken van de strafzaak of van de eindezaaksverklaring en daarmee een ander dan civielrechtelijk karakter krijgen. Zo ja, hoe moeten deze afspraken dan worden geduid?

Als de minister van mening is dat het strafrecht een rol dient te spelen bij het afdwingen dat de afspraken tussen verdachte en slachtoffer worden nageleefd, rijst als vervolgvraag hoe dit juridisch vorm krijgt. Het ligt immers niet in de rede dat de overheid nog een toezichthoudende rol heeft inzake de naleving van de gemaakte 'afspraken voor herstel'. Indien dit wel geval zou zijn, ontstaan dezelfde problemen als die ontstaan bij het toezicht op de voorwaarden bij een eindezaakverklaring – en juist vanwege deze problemen is het tweede lid van artikel 573 Sv gewijzigd. Als het de bedoeling is dat de vaststelling van de niet-naleving uitsluitend de verantwoordelijkheid is van de partijen die de afspraken in het kader van de mediation hebben gemaakt, is er dan een grondslag voor de partijen om de niet-naleving van een afspraak te melden bij de politie of het openbaar ministerie? In de regel is de niet-naleving immers geen strafbaar feit en dus kan er geen sprake zijn van een aangifte. En hoe moet het opnieuw in rechte betrekken van een verdachte na een eindezaakverklaring juridisch worden geduid? Moet de melding dat de afspraken die in het kader van de mediation zijn gemaakt niet worden nageleefd bijvoorbeeld worden begrepen als een soort 'nieuwe bezwaren' in de zin van artikel 255 Sv? Indien dit het geval is, betekent dit dat het de officier van justitie vrij staat om te beoordelen of de 'nieuwe bezwaren' dermate ernstig zijn dat dit een nieuwe vervolging voor hetzelfde feit rechtvaardigt? En kan het slachtoffer zich nog over deze beslissing van de officier van justitie beklagen?

Wat betreft het College is het – mede gezien de juridische en procedurele vragen die in het bovenstaande zijn gesteld – niet evident dat een eindezaaksverklaring nog zou moeten kunnen worden opengebroken. Het is voorzienbaar dat dit tot de nodige uitvoeringsproblemen gaat leiden en dat zou een reden kunnen zijn voor de officier van justitie om niet in te stemmen met de beëindiging van de strafzaak na mediation. In plaats daarvan kan worden overwogen een daadwerkelijk onherroepelijke eindezaaksverklaring te combineren met een meer pragmatische aanpak. Daarbij zou de rechter bijvoorbeeld pas kunnen overgaan tot beëindiging van de strafzaak nadat is vastgesteld dat de verdachte de 'afspraken voor herstel' die in het kader van de mediation zijn gemaakt, heeft uitgevoerd (voor zover de afspraken zich daartoe lenen). Een concreet voorbeeld is dat de verdachte de afgesproken schadevergoeding heeft overgemaakt of de door het feit ontstane schade heeft gerepareerd voordat de eindezaaksverklaring wordt uitgesproken.

De uitvoeringsconsequenties van de verschillende onderdelen van de innovatiewet zijn uitgebreid in kaart gebracht bij de evaluaties van de pilots. Wanneer de praktijk zoals die in de evaluatieonderzoeken is onderzocht op vergelijkbare wijze wordt voortgezet, wordt niet verwacht dat de in dit wetsvoorstel voorgestelde wijzigingen van de regelingen gevolgen hebben voor de werkzaamheden van het openbaar ministerie.

Hoogachtend,

OPENBAAR MINISTERIE

PostNL
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

Gezien scankamer
JenV

27 FEB. 2025

FMHaaglanden
27 FEB. 2025
Ontvangen

20250227.020.0006

RX4CC - #X830X0X#00#0000#